

A modern vallási jelenségek vizsgálata a Wicca tükrében-

A Wicca jelene Magyarországon

Magyarországon az alternatív vallási csoportok megjelenése viszonylag új jelenség. A rendszerváltás után Magyarországra is begyűrűztek a megszokottól eltérő vallási áramlatok, ideológiák és kultúrák. Egyre több könyv került lefordításra, egyre több szakirodalom vált elérhetővé a nagyközönség számára. A tájékozottság és a megváltozott lehetőségek nyomán hamarosan gombamód elszaporodtak a kisegyházak, melyeknek taglétszáma rohamosan növekedett. A Szegedi Tudományegyetemen 1996 óta folyik a kortárs vallási jelenségek kutatása és oktatása, több tanulmány jelent meg ebben a témában.

Felvetődik a kérdés, hogy miért érdemes kutatni ezeket a csoportokat? Török Péter erre így válaszol: „mert önmagukban is érdekesek”.¹ Vizsgálatuk, megfigyelésük és leírásuk azért lehet fontos, mert az új vallási mozgalom tagjai részei a társadalomnak, mégis igényük van más realitásra, másrészt újszerűségük lehetőséget ad arra, hogy megfigyelhessük egy ilyen csoport kialakulását és változásait. A csoport kialakulási és megszilárdulási folyamatának tanulmányozásának eredményeként többféle perspektívából láthatjuk egy alternatív vallási mozgalom létrejöttének és működésének folyamatát.

Az új vallási mozgalmak definiálása nem egyértelmű, sokféle megközelítés lehetséges, és ez mindig attól az ideológiai és vallási háttértől függ, amelyben vizsgáljuk azt. Török Péter könyvének bevezetőjében azt írja, hogy legcélszerűbb ezt a fogalmat gyűjtőfogalomként használni.²

Eileen Barker szerint az a jelenség tekinthető új vallási mozgalomnak, aminek keletkezése a második világháború utánra datálható, és ami valamilyen teológiai választ próbál adni egzisztenciális kérdésekre.³ Állítása szerint több mint 2000 ilyen csoportosulás létezik Európában, a taglétszám pár tucattól több ezerig terjedhet, de csak becslések léteznek, mert sok csoport titokban tartja ezt az adatot.

Hervieu-Léger szerint a vallás „Olyan, a folytonosság kényszerétől vezérelt ideológiai, praktikus és szimbolikus keret vagy rendszer, amely egy közösséget vagy egyént egy adott hagyományhoz, hitrendszerhez tartozás tudatával látja el, ellenőrzi azt, illetve kifejleszti és

¹ Török Péter: *És amikor destruktívak?* Semmelweis Egyetem, Budapest, 2007, p.27

² Török Péter: *És (a)mikor destruktívak?*, Híd Alapítvány, Budapest, 2007, p.16

³ Eileen Barker: *New Religious movements: their incidence and significance*, London, 1999, p.4
http://eprints.lse.ac.uk/11887/1/_libfile_REPOSITORY_Content_Barker,%20E_New%20religious%20movements_Barker_New%20religious%20movements_2013.pdf

fenntartja.”⁴ Eileen Barker viszont úgy véli, hogy az ilyen csoportosulások csupán vallási vagy filozófiai világnézetet ajánlanak, melyek által az ember önmegvalósítást érhet el.⁵

Durkheim, Weber és Wilson óta tudjuk, hogy a tradicionális egyházak már nem azt a funkciót töltik be a társadalomban, mint előtte évszázadokon keresztül, a megváltozott igényekre a társadalom vallási pluralizmussal válaszol, a vallási kínálat megnövekedése egy komplex és átláthatatlan hálót hozott létre, amelynek folyamatos, gyors változása kihívást jelent a kutatók számára. Ezt jelzi az is, hogy 2005-ben 153 bejegyzett vallási entitás volt Magyarországon.⁶

Dolgozatomban az új vallási mozgalmakon belül a Neopogány mozgalmak és az egyetemes hagyományok alapján szerveződő csoportok közé sorolt, magyarországi *Kelta-Wicca Hagyományőrző Egyházzal* foglalkozom.⁷ Kis-Halas Judit azon szinkretikus hiedelemrendszereket és kultuszokat sorolja a neopogány gyűjtőfogalom alá, amelyek a kereszténység előtti európai hiedelemrendszerek és nem európai eredetkultuszok és az Európán kívüli törzsi társadalmak vallásainak, hiedelemrendszereinek tudatos és sajátosan értelmezett újraértelmezését kísérlik meg.⁸

A *Világvallások Lexikon* szerint a neopogányság „A varázslást középpontba helyező és más típusú irányzatok összessége. Az újpogányság a közelmúltban alakult ki, célja az úgynevezett pogány életforma megújítása, s a pogány szent helyek és általánosságban a Földanya megvédése.”⁹

A *Lexikon neureligiöser Bewegungen, esoterischer Gruppen und alternativer Lebenshilfen* (*Új Vallási Mozgalmak Lexikon*) olyan természetvallásként definiálja, amely a nemkeresztény, kelta, germán, sámánisztikus és matriarchális kultúrák pozitív önmeghatározási gyűjtőfogalma.¹⁰ A cikk szerint a neopogányok szimpatizálnak az ökomozgalommal, alternatív életmódot követnek, van bennük egy erős igény az archaikus vallások újjáélesztésére, és éppen ezért civilizáció- kritikusak, antimodernisták és individualisztikus beállítottságúak.

Fontos kiemelni, hogy „minden wicca pogány, de nem minden pogány wicca.”¹¹

⁴ Török, p.19

⁵ Barker, p. 21.

⁶ Török, p.242

⁷ Szilárdi Réka: Posztmodern identitáskultúra a magyarországi neopogány közösségekben, p.113
http://erdelyitarsadalom.adatbank.transindex.ro/pdfdok/et9_tanulmany_6.pdf

⁸ Kis-Halas Judit: Újboszorkány-kultuszok a 20. században. A Wiccától a cyberboszorkáig, 2005/07. Feltöltve 2009.05.14

⁹ Görföl Tibor, Máté-Tóth András: Világvallások, Akadémiai Kiadó, 2009, p.947

¹⁰ Sinabell, Baer, Gasper, Müller (Hgg.) *Lexikon neureligiöser Bewegungen, esoterischer Gruppen und alternativer Lebenshilfen*, Herder Verlag, Freiburg im Breisgau, 2009, p.149

¹¹ Jo Pearson: *Demarcating the field: Paganism, Wicca and Witchcraft*, Diskus Volume (6), 2000

Sok nemzetközi tanulmány, cikk és könyv jelent meg a témában, dolgozatomban a számomra elérhető legújabb, aktuális kutatásokat, Kathrin Fischer, Birgit Neger, és Britta Rensing tanulmányait veszem alapul, a hazai szakirodalom közül pedig Szilágyi Tamás és Szilárdi Réka vallástudományi, illetve Török Péter szociológiai kutatásait, amelyek pontos leírást adnak a hazánkban fellelhető csoportosulásokról és azok jellemzőiről. A következőkben a Wicca vallás legfontosabb ismertetőjegyeit foglalom össze.¹²

A Wicca története

A Wicca vallás kialakulásának történetét és eszmei hátterét csak röviden mutatom be, hogy érthető legyen, milyen igényre jött létre.

A romantika eszménye a 19. században a természet és a misztika felé fordította a figyelmet, hamarosan előtérbe került az ősi egység, az aranykorba való visszavágyódás, az egyesülés a természettel, a titkos, letűnt tudás újrafelfedezése és az őskutatás.¹³ A felvilágosodás rideg eszméivel szemben az ember vágyott a megmagyarázhatatlan után, megalakultak a titkos társaságok, megnőtt az érdeklődés az alkímia, az okkultizmus, a mágia, a boszorkánypraktikák és a régi letűnt vallások iránt, főleg az egyiptomi, a kelta, a germán, és a görög misztériumvallások kerültek középpontba.

Tudományos felfedezések és áltudományos írások keringtek ezeken a titkos összejöveleteken, a titokzatosság pedig vonzotta az embereket. A felvilágosodás paradigmaváltása során az ember kikerült a teremtés középpontjából, és apró része lett az univerzumnak. A megszokott világból kitesztott ember egységre vágyott a természettel, az istenivel és az ősi harmóniával. Az akkoriban alkotó írók, történészek, kutatók mind hozzájárultak a pogányság újrafelfedezéséhez: Jules Michelet, James Frazer, Helena Blavatsky, Margret Alice Murray, Charles Geoffrey Leland, majd Gerald Gardner. Mindannyian összeszedték a környezetükben fellelhető tudást, és nyilvánosságra hozták. A mai neopogány csoportok mind ezt az ősi múltban gyökerező, természet közeli állandóságot keresik.¹⁴

Gerald Gardner a Wiccát a kelta ősvallásban eredeztette Margaret Murray alapján, aki azt állította, hogy létezett egy ősi boszorkányvallás, amely egy nagy Istennőt is tisztelt, és amelyet a kereszténységnek nem sikerült teljesen kiirtani.

<http://www.basr.ac.uk/diskus/diskus1-6/Pearson6.txt>

¹² Dolgozatomban a vallást nagybetűvel, a wiccát kis betűvel írom

¹³ Kathrin Fischer: Das Wiccatum, . Volkskundliche Nachforschungen zu heidnischen Hexen im deutschsprachigen Raum. Ergon Verlag, Würzburg, 2007, p.46

¹⁴ Fischer, p.52

Gardnerhez eleinte főleg nők csatlakoztak, akik a többi valláshoz képest itt más pozícióban lehettek, betölthettek egy olyan tiszteletreméltó helyet, ahol a nőiség nem a bűnhöz kapcsolódott, hanem a termékeny ősanához. Maga a Wicca nem egy egységes tanítás, hanem misztériumkultuszok elemeinek, titkos hagyományok és rituális ceremoniális mágikus elemek eklektikus egymásmellettiisége. A covenek az újra megtalált boszorkányság ősi vonalával legitimálták létüket, a mágia pedig az a tudomány és művészet lett, amelyet használva kapcsolatba lehetett lépni az ősökkel és az égiekkel.¹⁵

Régebben Gerald Gardnert a régi vallás újra-felfedezőjének tekintették, ma már a Wicca alapítója és atyja. 1884-ben született, világjáró ember volt, akit érdekelt a néprajz, az archeológia, az okkultizmus, és a különféle vallásokban jelenlévő mágikus elemek. 1939-ben visszatért Angliába és beavatást nyert egy boszorkány-covenbe, amelynek körülményeit ma is legenda övezi. Később tagja lett az Aleister Crowley¹⁶ által vezetett *Ordo Templi Orientis* szabadkőműves páholynak. Egy idő után Gardner saját covent alapított és kialakított egy avatási rendszert rítusokkal, ünnepekkel, saját szövegekkel, felhasználva és beépítve a számára szimpatikus elemeket a páholyban látottakból. Tanítványai később szintén coveneket alapítottak.

Alex Sanders nevéhez fűződik az *Alexandriánus Wicca* létrehozása.¹⁷ A történet szerint Gardner tanítványa, Patricia Crowther megtagadta tőle az avatást, ezért létrehozta a saját covenjét, és gardneriánus alapokon nyugvó rendszerének kialakítása után tömegével avatta be az arra vágyókat. Ő volt az, aki a nyilvánosság elé állt a vallással.

A Wicca népszerűsítéséhez főleg Doreen Valiente, Patrizia Crowther, Steward és Janet Ferrar, Raymond Buckland és Vivianne Crowley járultak hozzá a könyvkiadásaiikkal.¹⁸ Gerald Gardner és Alex Sanders avatásos vonalát *Tradicionális Wiccának* nevezik, emellett létrejött a kettő keverékéből az *Algard- Wicca*, Raybund Buckland amerikai *Seax- Wiccája*, és egy a boszorkányság feminista vonalát képviselő *Dianikus-Wicca* az 1970-es években. Mivel a vallásnak nincs központosítása, rengeteg egymástól független irányzat alakult ki.

Az *Eklektikus Wicca* tagjai az önavatást vallják, sokszor egyedül végzik mágikus munkát, nem tagjai egy covennek sem, és a saját rituáléik és szabályaik szerint gyakorolják vallásukat, viszont őket a Tradicionális Wicca követői nem fogadják el. A Wiccának vannak

¹⁵ Fischer, p.53

¹⁶ Aleister Crowley (1875-1947) angol okkultista

¹⁷ Fischer, p.65

¹⁸ Birgit Neger: *Moderne Hexen und Wicca. Aufzeichnungen einer magischen Lebenswelt von Heute*, Wien, 2009, p.77

olyan központi elemei, amelyek majdnem minden tradícióban fellelhetők, ezek a duális istenkép, coven mint mikroközösség, avatás, és az évkörünnepek megtartása rituálékkal.

Istenkép

A Wicca istenképe duálisnak mondható, legtöbbjük egy Istenben és egy Istennőben hisz, akik egyenrangúak és kiegészítik egymást.¹⁹ Az Istennőt sokan hármas Istennőként tisztelik a Hold fázisainak megfelelően, az Istent pedig agancsos vegetációs istenséggént, de ez irányzatonként és hagyományonként eltérhet. A legtöbb wicca maga választja ki, melyik pantheon istenpárját tiszteli.

Britta Rensing úgy véli, hogy a politeista hit miatt toleránsabbak a wiccák, hiszen egy adott covenen belül is előfordulhat, hogy más-más istent követnek, hiszen nem vallják azt, hogy csak egyetlen útja lehet az igazság megismerésének.²⁰

Coven

A coven eredetileg összejövetelet jelentett, Gardner pedig azt a kört értette alatta, amely 12+1 wiccából állt. A 13-mas szám az ideális a mágikus munkára a hagyományok szerint, de vannak covenek, amelyek kevesebb taggal működnek. A covenek hierarchikusan épülnek fel, ideális esetben egy főpap és egy főpapnő vezeti, akiket a rituálék végrehajtása során segítők segítenek. A covenek egymástól független egységek, legtöbbször saját szabályokkal és avatási szokásokkal rendelkeznek.²¹

Az avatás

A Tradicionális Wicca követői csak azt fogadják el wiccának, akit egy covenbe avattak. Avatást csak főpap és főpapnő végezhet.²² A covenek maguk döntenek el, hogy hány avatási fokozatot követnek, van, aki időhöz, van, aki tudáshoz köti a fokozatot. Az avatott minden avatási fokozatnál többet tud meg a misztériumról, a lépcsőzetes szintlépéssel a komolytalan tagok is könnyebben kiszűrhetők. Az avatást tekinthetjük az istenek felé történő elköteleződésnek is.

Az eklektikus wiccák, akik nem tartoznak egy covenhez sem, önavatást végeznek, manapság ők vannak többen, ilyenkor nem egy coven felé köteleződnek el, hanem dedikációval az istenek felé.

¹⁹ Neger, p.81

²⁰ Britta Rensing: *Der Glaube an die Göttin und den Gott*, Magdeburg, 2006. p.166

²¹ Interjúalanyaim válaszai alapján

²² Neger, p.83

Évkörünnepek

Az évkörünnepek a természet ciklusaihoz igazodnak, általában 8 Sabbath-ot szoktak megünnepelni, de vannak wiccák, akik a napéjegyenlőségeken és a napfordulókon kívül a holdfázisokat is megünneplik, ezek az Esbat-ok. Ilyenkor a tagok összegyűlnek és az adott ünnep szellemében szertartást végeznek. Sokszor a nagyobb ünnepeken pl. Samhain-kor (október 31.- november 1.) nagyobb fesztivált tartanak, ahol több coven gyűlik össze, és érdeklődők, nem avatottak is részt vehetnek a rendezvényen.

Rituálék

Rituálét, vagyis szertartást az ünnepek és a mágikus munka során szokták végrehajtani.²³ Ennek előre meghatározott menete van: a mágikus kör (szent tér kijelölése) felhúzása után egy kijelölt időpontban (szent idő) egy cselekvéssorozatot hajtanak végre (pl. hálaadás, áldozat bemutatása, kézfogó). Ehhez felhasználhatnak különféle rituális eszközöket (athame, kard, pálca, kehely, füstölő, üst, gyertyák), legtöbbször oltárt is fel szoktak állítani. A rituálé lehet nyitott (érdeklődők is részt vehetnek rajta) vagy zártkörű (csak avatottak vehetnek részt rajta), illetve történhet szabadtéren vagy zárt helységben. Bizonyos csoportok *skyclad*, vagyis rituális meztelenségben tartják a szertartást, ez a természetesség és az egyenlőség jegyében történik.

A Wicca Magyarországon

A Kelta- Wicca Hagymányörzők Egyházát 1998-ban jegyezték be Magyarországon.²⁴ Az alapítók közül ketten az megalapítása előtt a Magyar Boszorkányszövetségnél tanultak. A Magyar Boszorkányszövetséget Abafi Cézár jegyeztette be 1992-ben hivatalosan, vallásukban megtalálhatók a népi hagyományok, a mágia, az okkultizmus elemei, és ezek keverednek a Wicca elemeivel. Tagjai mágikus szolgáltatásokat nyújtottak, oktattak, fesztiválokat tartottak. A csoport a honlapjuk információi szerint 2011. december 11-én megszűnt.²⁵ Az alapítás körülményeiről első interjúalanyom számol be részletesebben.

Az egyház az alapítás óta sok változáson ment keresztül, covenek alakultak, majd megszűntek, néha több, máskor kevesebb aktivitást mutattak. Sok érdeklődő elsősorban az internetes keresők segítségével talál rá a közösségre, a wicca.hu-n található információk alapján az ember könnyen kapcsolatot tud teremteni a tagokkal. A fórumon aktív diskurzusok

²³ Neger, p.87

²⁴ Szilágyi-Szilárdi: Istenek Ébredése, Jatepress, Szeged, 2007, p.70

²⁵ <http://www.boszorkanyszovetseg.hu/oldalak/index.php>, 2014-05-31

folynak a vallásról, könyvekről, filmekről, és ha valaki tanácsot kér bármilyen mágiával kapcsolatos témában, készségesen válaszolnak. Itt teszik közre elsősorban a programjaik időpontját is, sokszor hirdetnek meg nyílt rituálét érdeklődőknek, nyári, illetve téli táborokat, havi találkozók helyszínét és időpontját. Ugyancsak megtalálhatóak a közösségi oldalakon is, ahol van zárt és nyílt csoportjuk is, minden érdeklődőnek azonnal válaszolnak. Régebben jelen voltak a Sziget Fesztivál civil falujában is, több régi tag ott lépett először kapcsolatba az egyházal, bár azt fontos kiemelni, hogy az egyház semmiféle térítő munkát nem végez.

Többször volt alkalmam részt venni a programjaikon, mint résztvevő megfigyelő és miután jeleztem kutatási szándékomat, nyitottan és érdeklődően fogadtak.

Tapasztalatom alapján egy kisméretű, főleg személyes kapcsolatokon alapuló közösségről beszélünk, amelynek tagjai főleg egyetemen tanuló, vagy diplomával rendelkező, 20 év feletti fiatalok.

Az egyház struktúrája, taglétszáma folyamatosan változik, ugyanígy az orientációk, a covenek száma vagy a jogi státusz.²⁶ A változás a szemünk előtt zajlik, az egyház meghatározó jellemzője a flexibilitás, az állandó változás, átalakulás, újrászerveződés. Ez a tagok számára is kihívás, nem mindenki tudja ezt a sok változást kezelni, ezért sok érdeklődő leszakad, viszont a „kemény mag” kihívásként tekint az újból és újból megjelenő módosulásokra.

Kutatás

Kutatásom elején azt a kérdést tettem fel magamnak, hogy hogyan él ma egy wicca a keresztény kultúrkörű Magyarországon? Hogyan lettek wiccák, melyek voltak a mérföldkövek az életükben? Mivel már többször részt vettem táborokban, programokon, többüket ismertem, ezért nem jelentett nehézséget megkeresnem őket kéréssel. Kritériumom annyi volt, hogy alanyom legalább 10 éve jelen legyen a magyarországi Wicca közösségben, bele- és rálátása legyen a Wiccára. Jelen dolgozatomhoz öt, 25 év körüli értelmiségi fiatal nyilatkozott a vallási útjáról, életéről és vallási szokásáról 2013-ban, Budapesten. Megállapíthatom, hogy mindegyikük nyitott volt a kutatás felé, amit az is mutat, hogy az interjúk egyenként több mint négy órán át tartottak. Természetesen nem a valós nevüket közlöm dolgozatomban.

²⁶ A 2011-es törvényváltozás miatt az egyház egyesületté lett visszaminősítve, majd egy újabb 2013. évi CXXXIII. Törvény a státuszukat, egyesületi formában működő egyházzá” változtatta (2011. évi CCVI. Törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról)

Módszer

A szakirodalom felkutatása során kitűnő tanulmányokat találtam, amelyek mélyinterjúkon illetve terepkutatáson alapultak, hiszen ez a legautentikusabb módja annak, hogy a kutató hiteles információkhoz jusson.

A kvalitatív kutatás komplexitása a folyamat közepén vált nyilvánvalóvá, a téma sokrétűsége pedig rengeteg kérdést vetett fel, amely rámutatott arra, hogy a téma jóformán kimeríthetetlen.

A kvalitatív interjú alatt a mély-, a félig strukturált vagy strukturálatlan interjúformát értjük, amelyek informális stílusban zajlanak, téma-orientáltak, és az interakción keresztül történik az adatgenerálás, mert maga az interjúalany az adatforrás.²⁷ Az adatgenerálási folyamat során maga a kérdező is aktív, nem pedig semleges adatgyűjtő. Az adat gazdag és részletekbe menő, fontos, hogy az anonimitás megmaradjon.

Az interjúk elkészítése során nem kívántam az állítások és öndefiníciók igazságtartalmát vizsgálni, a semlegességre és a tudományos objektivitásra törekedtem, illetve a minél pontosabb leírásra. A kutatás során többször nehézségbe ütköztem: a Wicca egy beavatáson alapuló, misztériumvallások struktúráját felmutató vallás, amely a tagokat titoktartásra kötelezi, a legtöbb információ avatatlanságom révén rejtve maradt előlem. Így arra kellett törekednem, hogy csak olyan kérdéseket tegyek fel, amire választ remélhettem, anélkül, hogy kellemetlen helyzetbe hoztam volna alanyaimat.²⁸

Interjúk

Ákos

Első adatközlőm a KWHE alapítóinak egyike. Általános iskolás kora óta foglalkozik mágiával, bár akkoriban még nem tudatosan tette. Középiskolás éve alatt olvasta Kolonics István *Atlantiszi mágia* című könyvét, majd José Silva *Agykontroll*-os technikáival foglalkozott, és cigánykártyát is vetett. Egyetemi éve alatt ismerte meg a másik alapítót, K-t.

„Szerintem engem vezettek az égiek ebben a történetben. Első év végén költözéskor vártam a buszt, egyszer csak jött egy gondolat, fogtam azt a rengeteg cuccot, és elmentem egy két sarokkal odébb

²⁷ Jennifer Mason. *Qualitative Researching*, London:Sage, 2001, p40, www.uni-miskolc.hu/~bolalma/interjúzás.do

²⁸ Jo Pearson: „*Going Native in Reverse*”: *The Insider as Researcher in British Wicca*, University of California Press, 2013

lévő újságoshoz, és vettem egy újságot. Nem akartam újságot venni, semmi ilyen szándékom nem volt előtte, hazaérve megláttam a Boszorkányszövetség fesztiválhirdetését. Ott ismertük meg ebben a közösségben E-t és M-et, és ezzel elindult a dolog.”²⁹

Beavatását a Boszorkányszövetség vezetője által kapta meg, ők pedig akkoriban- tévesen- azt állították, hogy őket Vivianne Crowley avatta. Együttműködésük alatt sok mindent kipróbáltak, többek között a kristálygömböt, a kártyavetést, poharazást, és az előző életekbe való utaztatást. Az önképzésen túl a nem-testben-lévő szellemi vezetők is tanították őket szimbólumokról, kultúrákról, és különféle módszerekről. Tudásukat összeadva képezték magukat, főként az akkoriban fellelhető hazai szakirodalmat használták fel, mivel az internet akkoriban még nem volt elérhető.

„Kolonics mester könyve volt az alap, őt a nagypapámnak tartom. Nagy megtiszteltetés, ha eljön valamelyik rendezvényünkre, mivel az összes alap, amire építettünk, tőle származik.”

Majd megjelentek a tanítványok is, akik hosszabb-rövidebb ideig tanultak náluk a kollégium pincéjében. 1996-ban merült fel először, hogy valamilyen szervezetet kellene létrehozni, amely átfogja az egész csoportot, mivel már több mint száz szimpatizánsuk volt (2011-ben a KWHE-nek 153 tagja volt). Száz ember aláírása kellett az alapításhoz, és ők legalább 400-at gyűjtöttek össze minden erőlködés nélkül.

„Nem szeretnénk volna, ha szektának néznek minket, és hogy azt mondják, hogy kereszténység-ellenesek vagyunk. A lényeg, hogy össze akartuk fogni a közösséget, és egy olyan védőmezőt akartunk létrehozni, ahol az egyéni fejlődés kialakulhat, hogy az embereket, akik elkezdnek fejlődni, ne ériék támadások. Mert pont a legelején, amikor elkezdi felismerni a saját energetikáját, akkor a legérzékenyebb az ember.”

A bíróság első körben visszautasította a kérvényt, ezt fellebbezések sora követte, de két év múlva, 1998. március 31-én megalakult a KWHE.

„Azért kelta, mert nagyon közel volt hozzánk ez a vonal. Wicca, mert ezen tradíció alapján alakultunk mi is, hagyományörzők pedig azért vagyunk, mert a mágának az egységét hangsúlyozzuk. Azért egyházi formában, mert nekünk ez a hitünk.”

²⁹ Az idézett részeknél igyekeztem minél pontosabban visszaadni az alany szóbeli közlését, ennek megfelelően a mondat szerkezet is a közvetlen beszédet idézi. Az idézetek a kiemelt fontosságú információk alátámasztására szolgálnak.

Interjúalanyom a beszélgetés során többször is kiemelte, hogy a Wicca, és ezzel ő is teljes mértékben elfogadó; szerinte mindegyik vallásból lehet tanulni, legyen szó kereszténységről, buddhizmusról, vagy bármely másról.

„Ezt lényegében mutatja a szoba felépítése is, amelyben most vagyunk: a négy irány a négy mágikus tradíciót szimbolizálja: az ott a sámánista sarok, az a kelta részleg, ott az északi népek összessége, az a keleti, hindu, buddhista, ez meg a déli, egyiptomi, a tűz és a hozzá kapcsolódó dolgok helye.”

Amikor oktat, fontosnak tartja, hogy ne csak a kelta, hanem az ókori vallások misztériumaival is foglalkozzon az érdeklődő. Először mágiatörténetet tanít, majd bemutatja a számára legfontosabb filozófusokat és ezoterikus tanítókat, többek között Eliphas Levi, Eliade, Frazer, Várkonyi Nándor műveit. Emellett tanít asztrológiát, energetikai módszereket is. Sorra kerülnek többek között az egyiptomi tanítások, a kabbala, a kelta hitvilág, és a germán mitológia is. A modern kor mágiájának bemutatása mellett a parapszichológia különböző ágait is érinti.

Azért nem a Wicca történetének oktatásával kezdi, hogy tanítványainak legyen viszonyítási alapjuk, és később önálló véleményt tudjanak alkotni, hogy csak akkor vizsgálzzanak és döntsenek, hogy akarnak-e az egyházhoz csatlakozni, ha kellőképpen tájékozottak.

A vallás alapja az isteni párba vetett hit, de az egyházban a kelta istenek is helyet kapnak az ünnepeken, ehhez hozzájön még a Nap, a Hold, és a csillagok tisztelete is. Ugyancsak fontos a természet és annak ritmusainak követése, a természetszellemek tisztelete, és a nekik történő áldozás.

„Maga a kelta hitvilágra a források, fák, erdők szellemeinek tisztelete jellemző, emellett fontos volt az ősök szellemeit tisztelni. Az ég azért volt szent, mivel az áldások és az átkok is az fentről jönnek, ugyanúgy, mint a jégeső, a villámlás, és a napsütés. Elődeink feltekintettek az égre és látták a Napot, Holdat, a csillagokat. Az ősi hármasság, amely szerintem minden vallásban megtalálható, mint Szentháromság, itt is megvan. A természetvallásokban a természet energiáit használják fel, és a természet egységét tisztelik.”

Úgy gondolja, hogy a természettől való eltávolodás miatt érzi az ember magát elveszettnek, folyton keres valamit, és már nem tudja, mit keres. A legnagyobb problémának azt tartja, hogy az egység, a teljesség, a kiteljesedés élménye hiányzik, és ez az, amit az emberek ma a vallásokban, a filozófiában keresnek.

„Én azt szoktam mondani, hogy egy kosárlabdázó is lehet a legnagyobb mágus és a legnagyobb megvilágosodott, ha azt, amit csinál teljes átéléssel éli meg. Csak akkor tűnik fel az emberben, hogy baj van, ha pszichológiai problémák jelennek meg, és ezeket ma, szerintem tévesen, vegyszerrel próbálják kezelni.”

Azt szeretné a tanítással elérni, hogy az emberek ne ítélkezzenek, hanem ismerjék meg a másik ember háttérét. Ha eleget tanult valaki ahhoz, hogy már nincs szüksége fizikai testben lévő tanítóra, akkor kapcsolatba léphet a saját spirituális vezetőjével, akire álomban vagy meditációban lehet rátalálni.

Eleinte non-profit alapon működött a szervezet, majd a SzJA 1%-okból tudták fenntartani magukat, így nagyobb ünnepeket is tudtak szervezni, pl. Litha ünnepét. Fontos volt számra, hogy ezek a rendezvények ingyenesek, és mindenki számára elérhetőek legyenek.

„Ilyenkor, június 20-a körül a tanítványok összemérhették tudásukat, voltak nagy beszélgetések, és a rendezvényt egy nagy rituáléval zártuk. Nekem fontos volt, hogy aki eljött, azt tiszteljük meg azzal, hogy ne kelljen fizetnie. Nem szerettem volna azt, hogy úgy érezzék, hogy kényszer nálunk maradni. Szerettem volna, hogy ez szabad dolog legyen, és mindenki érezze jól magát.

Később már tudtunk ajándékokat is venni a díjazottaknak, nagyobb fesztiválokat tartani művelődési házakban.”

Azóta több vezető és tag külföldre költözött, nem vesznek már aktívan részt a működésben, és a törvényváltozás miatt az egyházból egyesület lett. Megpróbáltak élni a törvény adta lehetőségekkel, de folyamatosan elutasították a kérvényeiket, ez kihatott az egész szervezet munkájára, több programot nem tudtak megszervezni.

„Folyamatosan azon dolgoztunk, hogy újraminősítsenek minket egyházzá, leveleket írtam minisztériumoknak, a Fővárosi Bíróságnak, az EJE-nak, mindenhová ahova lehetett, hogy legalább a nevet használhassuk. Hihetetlen anyagokat hoztunk össze ennek érdekében, és ezt is visszautasították.”

A 2013 szeptemberi törvényváltozás értelmében 73 egyesület, amely korábban egyház volt, visszakapta az egyházi státuszát, így „egyesületi formában működő egyház” lett a jogi státuszuk, visszakapták az adó 1%-gyűjtési jogot is.

Az átalakulás alatt sokan a szervezeten kívül folytatták tovább a működésüket, megalakult pl. a *Fízeus* ösvény, amely mondhatni elszakadt a Wiccától.

Ahhoz hogy valaki az egyházhoz csatlakozzon elég, ha wiccának vallja magát és elfogadja az alapokat, viszont ha szeretne továbblépni, akkor beavatják. Alanyom kihangsúlyozza, hogy minden tanítónak a saját rendszerén belül van szabadsága az avatásra, és konszenzus alapján mindegyik Wicca tradíció elfogadja avatottnak az egyént.

„Nálunk a hármas rendszer van érvényben: avatott, pap/nő, és főpap/nő. Ezen a rendszeren belül a tanulás, a tudás és a gyakorlat határozza meg az egészet. Amikor az illető egy bizonyos tudást magáévá tett, elméleti és gyakorlati vizsgát tesz, később az oktatás jellege elmélyül. Megtanulják, hogy hogyan kell továbbadni az információt, hogy kell megszólítani az Isteneket. A beavatás lényegében egy ajtó, egy kapu, egy energetikai beavatás, hogy egy magasabb szinten tud továbbtanulni.”

A más felekezetek felé való nyitottságuk abban mutatkozik meg, hogy az oktatáson az ősi vallásoktól kezdve a modern vallásokig igyekeznek megismerni.

Interjúalanyom szerint a Wiccának van jövője Magyarországon, mivel az emberek továbbra is érdeklődnek az egyház iránt, van igény arra, hogy a tudatosság és a tanulás során, újra felfedezzék a bennük lévő istenit.

Anna

Második adatközlőm Budapesten él, 15 éve wicca, a megalakulástól kezdve KWHE-tag volt, de ma már inaktív tagja a szervezetnek.

A kereszténységtől – amely nem adott a kérdéseire választ – egy spirituális tapasztalat fordította el fiatalkorában. Ez az intenzív élmény döbbséget okozott rá arra, hogy van egy isteni egység, melyet nem lehet konkrétan egy valláshoz sem társítani. Ezek után felébredt benne az érdeklődés az iránt, hogy különböző vallások, hagyományok, miként ragadták meg, írták le ezt. Az akkor megélt vallásosságát visszatekintve boszorkányság-közelinek írja le.

Elmondása szerint először az Édesvíz kiadó könyveit olvasta, majd Kolonics István,³⁰ Scott Cunningham és a *Boszorkánypraktikák* c. könyvek kerültek hozzá.

Amikor a KWHE tagjaival találkozott, annyira egyezett a világgal, hogy egy év elteltével csoportos avatásban volt része.

³⁰ „Kolonics István, ismertebb nevén Yliaster Daleth 1955. II. 11-én született Budapesten. Jelenleg vidéken él. Festő, grafikus, szigillum-, talizmán- és varázstárgykészítő, mágiatörténész, író, kabbalista, runológus, pszichonauta”, <http://www.yliaster.hu/>

Wiccának vallja magát, de nem tradicionális wiccának, mert az csak az lehet, akit valóban azon az ágon avatnak be. A *Wicca* definícióját vitatottnak tartja, szerinte a *neopogányság* szó gyűjtőfogalomként való használata a legegyszerűbb, mivel abba minden újpogány irányzat beletartozhat, amelyek akár a Wiccához is közel állhatnak. Nem gondolja azt, hogy bármiféle folytatólagos hagyomány lenne Európában, szerinte a kereszténység sok mindent megszüntetett, bár bizonyos elemek fennmaradhattak és beépülhettek más vallási rendszerekbe. A neopogány mozgalmak és a Wicca ezeknek a régi vallásoknak az újbóli felfedezésére biztat. Véleménye szerint Magyarországon körülbelül néhány száz neopogány van, de ennél sokkal több érdeklő lehet.

A Wicca mai formájáról azt gondolja, hogy Gardner nagyon meglepődne, ha látná mivé fejlődött a vallás, főleg hogy ma már ennyi irányzat van, nem csak a Tradicionális Wicca létezik, hanem az eklektikus is. Ezeknek közös pontja a nem ártás intelme,³¹ a duális istenkép, és a természetközpontúság. A Wicca szabadsága megengedi, hogy a kelta, a germán vagy akár az indiai hagyományokat fedezze fel magának az ember. Számára az a legvonzóbb, hogy nincsenek dogmák, nincs meghatározva, hogy az ember mit higgyen, éppen ezért a társaságban mindenki toleráns a másikkal, és szívesen tanulnak egymástól. Az egyetlen, amit nem tud elfogadni, az a Dianikus Wicca, mivel ott a hangsúly az Istennő felé tolódik el, nincs meg benne az egyenrangúság.

Alanyom a *Fairy*- irányt követi, ami egy tündérekkel foglalkozó hagyomány, ahol a férfi és a női erők egyformán fontosak, ami sokszor a nemek felcserélődésében nyilvánul meg. Egyes általa ismert hagyományokban a misztériumjáték alatt ezt az ellenkező nemi szerep betöltésével fejezik ki. Elmondása szerint egyes emberek arra születnek, hogy közvetítők legyenek a tündérvilág és az emberi világ között, és nála is ez volt a helyzet mindenféle előzetes tanulmány és felkészültség nélkül.

Kitért arra is, hogy azt vette észre, hogy sokan csak fejben wiccák, de szívben és lélekben nem, szerinte sokakat megragad a Wicca külsősége: az ünneplés, a rituálézás, a rituális öltözetek, tárgyak, és a közösség maga, mivel az emberek főleg manapság erősen vágnak egy családi közegre. Sokan belevetik magukat a témába, két fejezetet elolvasása után azt gondolják, hogy wiccák, két hét múlva pedig már buddhisták.

Önmagát boszorkánynak tartotta, amíg nem tudott a Wiccáról, viszont szerinte sokan kikérik maguknak, hogy így nevezzék őket. A 10 év alatt, amit a társasággal töltött, újra meg újra felvetődtek ezek a kérdések, de azóta sem lettek tisztázva a fogalmak.

³¹ "Ha azzal nem ártasz, azt tégy, amit akarsz"

„A boszorkány szerintem az olyan személy, aki közel áll a természethez, aki egy ritmusban él vele együtt, használja erőit, mind fizikai, mind spirituális értelemben.”

Számára a boszorkányság apró hétköznapi dolgokat jelent, pl. hogy különböző illóolajokkal, növényekkel, és ásványokkal veszi magát körül.

Az ünnepek az élet körforgására, a változásra emlékeztetik, ilyenkor tudatosítja magában, hogy mindennek megvan a saját rendje, hétköznapijaiban a nem-ártás elvét igyekszik követni, a háromszoros visszatérés törvénye pedig a cselekedeteinek lehetséges következményére hívják fel a figyelmét.

Környezetében nem szokott a vallásáról beszélni, de ha mégis tudomást szereznek róla, szívesen válaszol a kérdésekre.

„Egyszer a főnököm tudomására jutott, hogy pogány és wicca vagyok, azt nem tudta, hogy pontosan mi ez, de azt tudta, hogy én máskor tartom az újévet. És onnantól kezdve mindig akkorra kaptam meg a szabadnapokat, eleve úgy alakította a beosztást, ez nagyon jól esett.”

Családjában ő az egyetlen, aki vallásos, bár szülei még keresztény neveltetésben részesültek. Eleinte minden vallási téma ellenérzést váltott ki családjában, mára édesapja már az egyháznak adja adója 1%-át.

„Amikor csatlakoztam ehhez a társasághoz, tudták, hogy járok velük beszélgetni és táborokba is. Mire wicca lettem, addigra már megnyugodtak, látták, hogy nem befolyásol negatívan a dolog, nem veszik el a pénzem, és nem vesznek el a családomtól, és úgy tűnik, hogy boldog és sikeres vagyok ebben a közegben.”

Alanyom elfogadja az önavatást, mert az azon a személyes spirituális élményen alapul, hogy az ember valamilyen kapcsolatot talál az istenekkel. Ez bekövetkezhet egyénileg, de csoportban is.

„Az is lehet, hogy valakinek megcsinálják a rituálét, de a tapasztalatai máskor lesznek. Olyan nincs, hogy ezt előre meg lehet mondani, hogy na, most ezen a napon avatunk, és neked ezek a spirituális élményeid lesznek. Egyszerű lenne, de nem így működik.”

A Wicca avatás három fokozatából ő kettőt kapott meg, de évekig a főpapnői funkciót is betöltötte. Felfogása szerint mindenki pap és papnő az istenekkel való személyes kapcsolat miatt, viszont főpap és főpapnő nem értelmezhető közösség nélkül, ezért fontos az avatás.

A KWHE-ben az egyik főpapi funkciót betöltő tagnak mindig a főpapi avatásúnak kellett lennie. A főpapi pár másik tagja lehetett tanítvány is, aki ezáltal gyakorlási lehetőséghez jutott; a fontos az volt, hogy mindig egy pár testesítse meg az isteneket.

„Az, hogy egy párnak kell lennie, az nem azt jelenti, hogy férfinak és nőnek kell lennie, hanem akik éppen aktuálisan az Istent, és az Istennőt meg tudják testesíteni. Ha egy csupa férfiakból álló coven van, akkor is valakinek a főpapnő szerepét el kell, hogy vállalja. A tündéres hagyományokban az összeborítás hol rituális házasságot jelent, hol harcot, de mindenképp valami összeolvadást. Meg ott hangsúlyt fektetnek arra, hogy a saját nemiségét is megtapasztalja az ember.”

A Wiccáságot nem tudja a természet szeretete nélkül elképzelni, úgy véli a Wiccának ez az igazi középpontja.

„Ha nem kapcsolódunk hozzá úgy, hogy belemegyünk, megnézzük, megtapasztaljuk, akkor is, ha fáradtak vagyunk, ha fagy, vagy süt a nap, akkor nem tudjuk mire alapozni a hitünket. Akkor ez nem vallás, hanem filozófia, egy elvont dolog, de nem vallás. A vallás az egy olyan dolog, amit megél az ember.”

Szerinte az a baj, hogy sokan úgy akarnak wiccák lenni, hogy nem ismerik a természetet, bár az igény a harmóniára megfogalmazódik.

„Megnéznek egy csomó szép képet, esetleg megnéznek egy természetfilmet, de a legritkább esetben lehet őket kimotozni egy kirándulásra. A várgesztesi táborhelyszín ebből a szempontból egy nagyon pozitív választás volt, mivel maga a vár az erdőben van. Még itt sem éreztem a lelkesedést a tagok részéről, nekem a hangsúly egészen máson van, én az esti bulizás helyett a kirándulást választom.”

A magyarországi Wiccáról kiábrándultan beszél, véleménye szerint eléggé labilis a helyzet. Csökken a komolyan érdeklődők száma, a Wiccáról megjelent irodalom pedig nagyon kevés. Meglátása szerint az emberek nem érnek rá a vallással foglalkozni. Megjelent a KWHE-n belül a széthúzás, és nagyon meglepte a tagokat, hogy egyesületté minősítették vissza. Emellett megjelent a Tradicionális Wicca vonalat hangsúlyozó attitűd, ami a legtöbb

tagnak nem tetszett, így inkább egyesületen kívül folytatták útjukat. Sokan mentek külföldre, így a személyes kapcsolat megszűnt, mások a személyes okokból vagy vallási megfontolásból hagyták ott a csoportot, így nagyon megcsappant az aktív emberek száma, sokan azonosították a vallást a társasággal.

„Bevallom, tartok tőle hogy mi lesz a Wiccával Magyarországon, lehet, hogy ez a pár ember le fogja élni az életét wiccaként, de nem tudom honnan lesz utánpótlás, mert mi nem térítünk. Mi nem fogunk odamenni emberekhez, hogy „Hallottad-e ma már az Istennő hangját?”. Ez annyira abszurd lenne.”

Elmondása szerint sokan a KWHE internetes fórumán keresztül kerülnek kapcsolatba a KWHE-vel, úgy véli ez az egyetlen hiteles magyarországi forrás. Az érdeklődőket mégis a személyes kapcsolatra bátorítja, mert akkor nem csak egy absztrakt vallási leírással találkozhatnak, hanem olyan emberekkel, akik ezt nap, mint nap megélik.

A KWHE vezetősége az évek alatt összeállított egy tananyagot, amit a tagok megismernek és vizsgáznak is belőle, és a közösségben való aktív közreműködést is pártolták.

Interjúalanyom régen maga is szervezett Wicca fesztivált, de akkor még volt hozzá anyagi keret.

„Nem merném most már megszervezni, ha a saját pénzemet kellene odaraknom hozzá, valószínűleg nem térülne meg a befektetett pénz sem.. Tíz éve több mint 200 fő jelent meg egy-egy fesztiválon, amit művelődési házakban, tartottunk, de hozzá kell tenni, hogy akkor még nagyban tombolt a New Age-láz.”

A KWHE-től való elfordulása tíz év aktív részvétel után történt meg, úgy érezte, hogy csak a Wicca központi motívumaival tudott egyetérteni, ma már a ceremóniális részét nem tudja komolyan venni.

„Ma már úgy gondolom, hogy az, hogy én hogyan tapasztalom meg az istenekkel való kapcsolatot, azt nem lehet szabályokba lefektetni. Ezt nem írhatja le egy 70 évvel ezelőtt íródott könyv, hogy én hogyan éljem meg a hitemet, ez annyira személyes dolog lett. Nem vagyok arra kényszerítve, hogy azt csináljam.”

Zsombor

Harmadik interjúalanyom már majdnem 15 éve foglalkozik a Wiccával. A kezdetekben csak azt vette észre, hogy másként viszonyul a világhoz, mint kortársai. A téma iránti rajongást hamarosan felváltotta a komoly érdeklődés a mágia világa iránt. Elsősorban könyveket olvasott, elsőként Conway *Kelta mágia*-ját olvasta, majd az interneten a wicca.hu fórumain informálódott. Ezzel párhuzamosan ismerkedett meg a *pránanadival*,³² egy kézrátétes gyógyítási technikával, majd egy fesztiválon a KWHE egy tagjával, és bekerült a közösségbe. Ott az évek során főpapi pozícióban volt közösségvezető, tanító, táborokat, programokat szervezett. Bár már nem tag, Wicca-közeli pogánynak vallja magát.

Amikor megismerkedett a Wiccával, akkor még igen kevés szakirodalom volt beszerezhető Magyarországon, és az angol nyelvűekhez is nehezen jutottak hozzá. Elmondása szerint teljesen más szemléletmód volt akkor a közösségben, és emiatt a vallásban is. Az idő múlásával a tagok közül néhányan kiköltöztek külföldre, ahol megismerkedtek az eredeti tradicionális Wiccával és követőivel, ekkor kiderült, hogy a magyarországi közösség vallásgyakorlás terén eltér a nyugaton látottaktól.

A különbségek miatt nem biztos abban, hogy wiccának nevezheti-e még magát, vagy már esetleg csak neopogánynak.

„Egyre inkább kibukott, hogy egy csomó dolgot én másképp látok, és olyan nagyok ezek a különbségek, hogy én tradicionális Wiccának biztos hogy nem tudnám besorolni magamat. Az általános Wiccába beletartozok, csak nem vagyok benne biztos, hogy ez nem csak szimplán neopogányság.”

Véleménye szerint a Wicca ugyanúgy kezdett elterjedni világszerte, ahogy Magyarországon is, és pontosan emiatt nőtte ki a kereteit, mivel ez eredetileg egy beavatási misztériumvallás volt, mára pedig már rengeteg Gardnertől független irányzat alakult ki. A kérdés az, hogy melyiket lehet Wiccának nevezni, mivel ez nincsen konkrétan meghatározva. Alapvetően tehát egy pogány természetvallásról beszélünk, duális istenképpel. Alanyom pl. a *Dianikus Wiccát* nem tudja elfogadni, mivel ők olyan istennő-kultusz követői, akik csak a dualitás egyik oldalát élik meg, bár megtartják a férfi Istennek a tiszteletét is, csak nem vele foglalkoznak aktívan a mágikus gyakorlatokban.

Éppen a definiálatlansága miatt érzi azt, hogy a neopogányság fogalma talán az, amely

³² „A pránanadi célja a természetes életmóddal kapcsolatos oktatási, nevelési tevékenység, valamint az önfejlesztő módszerek, technikák megismertetése, terjesztése, különös tekintettel a meditációra; továbbá az önismereti, természeti törvényekkel összhangban álló gondolkodás- és magatartásmód felismeréséhez, valamint ezek gyakorlásához való segítségnyújtás.” www.prananadi.hu

rá tökéletesen ráillik. A Wiccával való megismerkedés nem annak a felismerése és megerősítése volt, hogy más is hasonlóan gondolkodik a világról, ahogyan ő. Véleménye szerint a témával kapcsolatos szakirodalom nem túl megbízható, így inkább személyek hatottak gondolkodására. A közösség abban is segítette, hogy vallását aktívan tudta gyakorolni. Vallásgyakorlásának külső jele nincs, szerinte a Wicca és a neopogány kultúra az ember gondolkodását változtatja meg. Nem azt mondja, hogy a valódi létezés a világon túl van, hanem maga a világ egy élő univerzum, és ez jelenik meg az ember viselkedésében, gondolkodásában, így jobban értékeli az őt körülvevő világot.

Az emberekre és a világra való nyitottság is fokozatosan alakult ki benne, míg előtte zárkózott volt, utána már aktívabb és nyitottabb lett, amit a család először szkeptikusan szemlélte. Látva azt, hogy a társaság nem veszélyes, tudatosabbá teszi, elfogadták.

Vallási felfogásában az intellektus nagy jelentőséggel bír.³³ Ő nem tiltó, hanem megengedő intellektusként értelmezi, meghagyja az egyén szabadságát. Véleménye szerint azt kell tenni, ami leginkább belülről fakad - a fontos, hogy az ember megélje saját létezését. Interjúalanyom egy ideje nem tart rituálét az ünnepekkor. Samhain-kor viszont tart egy olyan napot, amikor azon gondolkodik, hogy mi az, amit kell engednie az életében.³⁴ Megpróbálja ezt a ciklikusságot megélni, ezáltal érzi magát közelebb a világhoz. Bár bizonyos esetekben animista módon szemléli a világot, úgy véli, minden dolognak önálló alanyi jogon van spirituális léte. Vallási téren nagyon toleráns, csak a következetességet várja el az emberektől.

A magyarországi Wiccát sokszínűnek tartja, jelen van a táltos-vonal is, amely a sámánizmussal foglalkozik, és az eziránt érdeklődő emberek ismerik egymást, és látogatják egymás rendezvényeit is. A „Világdob“- projektben működtek legutóbb együtt, melyet 2012-ben szerveztek meg. A Boszorkánymúzeumot egy, a magyar boszorkánysággal foglalkozó közösség tartja fent, ők inkább a népies vonalra helyezik a hangsúlyt. Tartanak pl. gyógynövénytan-tanfolyamot is, ahol a szappankészítést, vagy a krémkészítést is tanulhatják. Ezeket a programokat wiccák is látogatják, sőt van, amikor előadást tartani is járnak hozzájuk.

A Wicca és az angol witch fogalmakat átjárhatónak tartja, viszont Magyarországon nem lehet a Wiccát boszorkányságnak fordítani, mert bár a witch és a boszorkány szótárilag egymás fordításai, mint spirituálisan vallási irányzat nem ugyanazt jelentik.

„Mert ez nagyjából olyan, mint ha azt mondanánk, hogy aki zsidó az keresztény, és aki keresztény az muzulmán, aki muzulmán az zsidó. Nem, vannak közös alapok, de nem ugyanaz a kettő.”

³³ „Ha nem ártasz vele, azt tégy, amit akarsz”

³⁴ Október 31, kelta újév kezdete

A Wicca szerint egy rekonstrukcionista mozgalom, de a magyar boszorkányságot egy keresztény babonás irányzatnak tartja, amely egy kifejezetten magyar alapokon nyugvó jelenség.

A magyar Wicca kezdeteiről adatközlőm kiemeli, hogy a KWHE alapítóit Abafi Cézár³⁵ avatta be, aki magát Vivienne Crowley³⁶ által avatottnak adta ki, de utóbb kiderült, hogy ez nem felelt meg a valóságnak, így Magyarországon gyakorlatilag senki nem tudott a tradicionális Wiccával hitelesen foglalkozni avatási vonal hiányában. Azóta ez persze változott, és már áramlik be az információ, így éppen emiatt egy különleges helyzet alakult ki, mert amiket régen tanított, az már egyáltalán nem az, amit most lehet tanulni.

Interjúalanyom régebben táborokat, fesztiválokat szervezett, tanított, így sokféle embert ismert meg, aki ezzel a témával foglalkozott. Ma az ismert személyek egy jelentős része már külföldön él, és ő sem vesz már részt az aktív oktatásban. Azt tapasztalta, hogy az érdeklődők manapság már nem a tini korosztályból kerülnek ki, amikor ő kezdte, akkor az átlagéletkor 16-17 év volt. Az elmúlt pár évben havi pogánytalálkozóra jár, a *Pagan Caféra*, ahol inkább a felnőtt korosztály aktív.

Interjúalanyom szerint az újpogányságra, és azon belül a Wiccára is jellemző, hogy nem dogmatikus.

„Nem mondja meg, hogy mi legyen a küldetésed. Találd meg magadnak azon tudással felvértezve azt, amit kaptál, amit megélsz, amit a misztériumok átadnak neked - mert itt nem csak egyszerű felfogható, leírható tudásról beszélünk, hanem tapasztalatokról, spirituális átélésekről -, azokat tedd magadévá, építsd bele az életedbe, és élj ennek megfelelő életet, és nézd meg, hogy ez hova vezet el. Ilyen tapasztalások között igenis benne van az, hogy igen, az életed a sajátod. Nem mondhatod azt, hogy nekem megmondták, hogy ez a feladatom, nincsen olyan hogy, nekem az a sorsom. Mert nem vállalhatsz felelősséget a saját döntéseidért, ha azt mondod, hogy nekem a fentiek ezt a sorsot szánták.”

Számára kulcsfontosságú, hogy az ember legyen tudatos, legyen képes és hajlandó tanulni, értelmezni, és önállóan gondolkozni. A pogányságban az tetszik neki, hogy az összefüggések észrevételén van a hangsúly, meg kell látni például, hogy az ünnepkörök miért és hogyan épülnek egymásra.

³⁵ A Magyar Boszorkányszövetség alapítója

³⁶ Tradicionálisan avatott Wicca- főpapnő

„Nekem pont ez tetszett meg benne, hogy arra a nyolc ünnepre a hatfős csoportban legalább kilenc különböző világképet tudtunk felépíteni, amiben volt hasonlóság. Az, hogy ezeket megérted, ahogy beépül a gondolkodásodra, egyre jobban rá tudsz hangolódni az egész világra, és megtalálni benne a saját helyedet.”

Emellett a környezettudatosságot tartja követendőnek, amit véleménye szerint minden pogány ugyanígy gondol, hiszen a neopogányság mint természetvallás fontosnak tartja, hogy tíz év múlva is legyen erdő, tiszta környezet.

A rituálék kapcsán érdekességgént említi, hogy miben más, ha az ember meztelenül rituálézik. Elmondása szerint Gardner a skyclad-et, a rituális meztelenséget a Wicca fontos elemének tartotta.

„És igaza van, a bizalomnak ez egy olyan foka, hogy meztelenül állsz valakivel egy rituális körben, hogy ott már nem lehet színlelni. Ez egy intim kapcsolat, ami nem úgy intim, hogy szexuális. Én is álltam már ilyen rituális körben, olyanban is, ami 30 fős volt, és tényleg nagyon más élmény, felszabadító élmény.”

Mivel a Wicca közösségek családi covenekből épülnek fel, ezért a többiekkel szemben is felszabadító, ha az ember meztelenül is meg meri magát mutatni olyannak, amilyen valójában, felépül az a bizalom, ami a mágikus munkához szükséges.

„Aki a mágiával foglalkozik, az a tűzzel játszik, ezt tudni kell, mert ha abból indulunk ki, hogy mágia létezik, ha ezt így elfogadjuk, akkor onnantól kezdve egy nagyon súlyos és hatalmas dologról beszélünk. Onnantól kezdve hogy te egy covenben mágikus munkát végzel a másikkal, akkor az életedet bízod rájuk, és lehet, hogy nem feltétlenül szó szerint, mert nem halnál bele, ha valamit elszúrnak, de csinálhatnak olyan dolgot, ami beleszól az életedbe pusztán azzal, hogy te mágikusan együtt dolgozol velük. És ehhez kell egy olyan szintű bizalom, hogy te nem lépsz ki ebből félúton.”

Egy Wicca rituálénál nem csak előre meghatározott cselekvéssort hajtanak végre, hanem ezzel párhuzamosan egy misztériumjáték is történik, ez a Wicca rituálének egy nagyon fontos eleme, ami megkülönbözteti a többi okkult szertartástól, bár van egy aktív gyakorlati varázslás eleme is. A másik lényeges része, hogy a jelenlévő szereplők megtestesítik az isteneket, és elmesélnek egy történetet, ami legtöbbször az istennő alászállásának története.

Válaszadóm kihangsúlyozza, hogy számára az összes nap ugyanolyan mágikus jelentőséggel bír, és minden cselekedetét mindenkor áthatja vallási szemlélete.

„Nekem ez az életem része, nekem nem volt olyan, hogy valamire választ ad a Wicca. Én úgy kerültem ide, hogy ez a gondolkodásom már megvolt. Gyakorlati tudásból nagyon sokat tanultam, és emberileg is, de bennem a magja világéletemben megvolt, annyira, hogy nem is emlékszek már rá, hogy mikor kezdődött. Nekem ez a szemléletmód mindig is triviális volt.

Zoltán

Negyedik interjúalanyom hat éve ismerkedett meg a Wiccával, bár ő boszorkánynak vallja magát, nem volt tagja a KWHE-nek.

Elmondása szerint mindig is érdeklődött a boszorkányság iránt. A Wiccával a Sziget Fesztivál civil sátorában ismerkedett meg 2005-ben, 15 évesen. Négy évig járt a KWHE által szervezett táborokra, programokra. Itt ismerkedett meg P-vel is, akivel hitkérdésekben leginkább egyezett a véleménye, és a tanítványa lett. 2007-óta tagja volt az *Ezüstvér* tradíciónak, most pedig a *Természet-szellemiségű közösséget*, a *Fízeus* ösvényt követi.

Azért nem vallja magát wiccának, mert az egy újkeletű dolog. Számára az a wicca, aki követi az intelmet, dualista istenképe van, elfogadja az ősi törvényeket pl. a háromszoros visszatérés törvényét. A boszorkányság pedig annyiban más, hogy vallja a folytonosságot az ősökkel, ennyiben meg is haladja a Wiccát. Nem tartja magát újpogánynak sem, mert igyekszik az ősi hagyományt folytatni, bár néha újrainterpretál dolgokat.

„A pogány az egyébként parasztot jelent, és én nem vallom magam parasztnak, a szó semmilyen értelmében.”

Tudomása szerint a boszorkány magyar szó a távolkeleti vagy török *basirkan* szóból ered, és *elbűvölő*-t jelent, de ő inkább az angol *witch* kifejezést használja. Gardner csak az angol boszorkányságra mondta azt, hogy az Wicca. Halála után terjedt el Angliából a világ többi részére. Úgy gondolja, hogy minden korban voltak emberek, akik gyógyfüvekkel gyógyítottak és természetközeli életmódot folytattak. Azzal a teóriával, hogy a boszorkányok különleges képességekkel és testi jelekkel születtek nem ért egyet, szerinte ez tanulható.

Rá leginkább P. volt hatással, de sok könyvet olvasott ebben a témában. Kifejezetten pozitívnak találta, hogy már az elején bátorították arra, hogy kritikus legyen az olvasottakkal kapcsolatban. Nagyon fontos számára, hogy hiteles legyen a forrás, pl. Silver Ravenwolf *Tini boszorkányok* című könyvét és Yliaster Daleth könyveit nem tudja komolyan venni. Többek között Konstantinos *Nocturnal Witchcraft* c. könyvét, Agrippát és Frazert olvas. Véleménye szerint használható Wiccáról szóló magyar szakirodalom nincs, ha teheti, eredeti szövegeket

olvas. Folyamatosan képzi magát, hogy később taníthasson a tradíción belül.

Napi szinten tart szertartást, ami segíti, hogy állandó kapcsolatban legyen az istenekkel és érzékelje a körülötte lévő természet változását.

„Ez egyfajta könnyebbséget jelent, mert legalább megértem, hogy mi miért történik a természetben. Minden nap meditálok, és akkor az istenekkel megbeszélem a dolgaimat, hogy mi az, amit ma meg akarnak nekem tanítani. Ez reggelente egy tisztító rituálét jelent, és így tiszta fejjel, tudatosan tudom kezdeni a napot. Ez egy nagyon egyszerű kis rituálé: felkelek, odamegyek az oltárhoz, megáldom a vizet (ez az Istennő), megáldom a sót (ez az Isten), összekeverem, szimbolikusan megtisztítom a testemet, megérintem a fontosabb testrészeket, utána meditálok, gyújtok egy füstölőt áldozatként, és frissebben kezdem a napot. Ez pluszt ad nekem, kitartóbb vagyok, és sokkal könnyebben veszem magam rá a kellemetlen dolgokra. És ugyanígy meditálok még egyszer este elalvás előtt is.”

A családja római katolikus, de csak az édesapja gyakorolja a vallást, édesanyja már nem, ő maga volt elsőáldozó és bér málkózó is. A kezdeti szkepszis ellenére mára elfogadták.

„Most ott tartunk, hogy elfogadják, ha a karácsonyi asztalra kirakom az üstöm és belerakok egy gyertyát. Ez azért érdekes, mert nálunk szokás, hogy karácsonykor anyukám összekészít egy kis kosarat benne dióval, almával, mézzel, ostyával, és fokhagymával. Amikor van az estebéd, édesapám megköszöni az elmúlt évet, majd anyukám, mint egy ceremóniamester, fog négy diót, eldobálja a négy sarok felé. Mindenki kap belőle egyet, azt ki kell nyitni, és az megmutatja, hogy milyen egészséged lesz a következő évben. Ezek után elfelez négyfelé egy almát, ez az összetartást jelképezi, hogy mindig, amikor eszünk egy almát, akkor eszünkbe jusson a család szeretete. Az ostyára pedig rácsorgatjuk a mézet, ez jelképezi azt, hogy legyen mindig édes az életünk. A fokhagyma gerezd elfogyasztásával pedig előre megehetjük a következő évi mérgeességünket. Ez nálunk családi hagyomány, ebben sok pogány elem van, édesanyám ezt az ő édesanyjától tanulta, ő még gondolom az elődeitől.”

Politeistának vallja magát, szerinte minden emberben megvan az istenektől kapott erő, csak van, aki nem használja. Úgy gondolja, hogy minden vallás egyről beszél, csak mindenki máshogy fogalmazza meg, nem lehet az isteneket rangsorba állítani. Szerinte szükségeszerű, hogy legyen egy vallásban egy férfias és egy nőies princípium. Elmondása szerint létezik olyan, hogy Keresztény Wicca, ahol az istent Jézussal, az istennőt pedig Máriával azonosítják, bár nem érti, hogy férhet össze két, egymással teljesen ellentétes dogmatikai háttérrel rendelkező vallás.

Szerinte a világ hagyma-szerűen épül fel: az emberek síkja, az istenek síkja, és az alvilág, ahol az ősök léteznek. Az ember kapcsolatban van a felső és az alsóvilággal is,

pl. meditáció során, így tudja formálni azt. Samhain-kor, az ősök ünnepén, vékonyabbá válik a világokat elválasztó hártya, és könnyebben lehet kommunikálni az ősökkel.

„Crowley is azt mondta, hogy minden férfi és nő csillag az istenek egén, ezt úgy gondolta hogy a fizikai testünk az lemegy a mélységbe, elporlad, visszaépül az anyaföldbe, a lelkünk pedig visszakerül az égbe, mert az az istenekkel hasonlatos.”

A kereszténységet a boszorkányüldözések miatt kritizálja, mivel sok olyan ember, füvesasszony halt meg, aki nem is vallotta magát boszorkánynak.

„Én szeretem, ha megindokolják, hogy mit miért csinálnak, a kereszténységnek pedig egyszerűen útban volt egy csomó ember, aki megdönthette volna azt az ideológiát, amiben ők hittek, bár nem csak boszorkányokat üldöztek, hanem mindenkit, aki nem értett egyet velük.”

A magyarországi helyzetről nincs túl jó véleménye, szerinte az EzoTV és az ehhez hasonló komolytalan megjelenítések miatt az embereknek csak negatív tapasztalataik vannak, de maguk a valláskövetők sem törekednek arra, hogy ebben változás történjen. Még a különféle tradíciókban sem, amelyek együtt tudnának dolgozni, sincs meg a szándék, hogy közös nevezőre jussanak, így mindegyik csoport külön éli meg hitét, egymástól függetlenül. Úgy véli országos szinten esélye sincs egy ilyen vallás elterjedésének, mert a társadalom nagyrészt elutasító pl. a homoszexuálisokkal szemben. A Wiccában pedig vannak olyan tradíciók is, ahol nagy számban fordulnak meg leszbikusok és biszexuális orientációjú emberek is. Szerinte szemléletváltásra lenne szükség, úgy látja külföldön sokkal inkább elfogadóbbak az emberek, fel merik vállalni a hitüket.

„Nem csak keresztény ember van, aki feketében jár, hanem van wicca is, aki zöldben, pirosban vagy kékben szeret járni. Nagyon sokan lehetnek, akik az Istennő rejtett gyermekei, de nem merik felvállalni az esetleges üldözések miatt, mert még mindig félnek, hogy bármikor kitörhet egy ilyen üldözés. Az egyház még mindig képez ki démonűző, exorcista papokat, mert szerintük még mindig vannak démonok a világban. Akkor meg miért ne törhetne ki egy újabb boszorkányüldözés?”

Elsősorban személyes tanítás útján lehet információhoz jutni a boszorkánysággal kapcsolatban, kell egy tanító, akihez elszegődik az ember hosszabb-rövidebb időre. Adatközlőm úgy véli, hogy a mai wiccák/boszorkányok feladata, hogy a tudatosságra, a látásra, a környezetvédelemre tanítsák az embereket. Fontosnak tartotta kiemelni, hogy a tradíciójuk nem térít, bárkivel szívesen elbeszélgetnek és rituálékat is tartanak, bár nem ismertek annyira, mint a KWHE, amit könnyen meg lehet találni az interneten.

Maga a vallásgyakorlás és a tanítás nem kerülnek pénzbe. Inkább azt szokták

kérni, hogy az emberek hozzanak gyertyát és füstölőt a szertartásokra, ha van rá lehetőségük.

„A meditáció pedig nem kerül semmibe, a személyes lelki fejlődésemhez sem kell pénz, viszont ahhoz hogy meg tudjam élni, hogy bizonyos szertartásokat el tudjak végezni, ahhoz nem árt, ha vannak eszközeim is.”

A tradíció tart nyilvános és zártkörű rituálékat: a zártkörűeket csak a belső kör ünnepli, de a nagy évköri ünnepek általában nyilvánosak szoktak lenni.

Egy covenben itt is a 13 fő az ideális létszám, a főpap-főpapnő páros azért fontos, mert a főpap képviseli a kitartást, az erőt, a bátorságot, és az önbizalmat, ami kell egy szertartáshoz. A főpapnő a lelki oldalát képviseli, nála van a tudás, a főpap pedig alkalmazza az erőt a főpapnő bölcsessége alapján, ők így lesznek egyenrangúak. A tanító és a tanítványok között egy ideig alárendeltségi viszony van, de egy bizonyos beavatási szint után már egyenrangúan kezelik egymást. Miután valaki megkapta a főpapi beavatást, alapíthat covent, ha úgy gondolja, hogy elegendő tudás van a birtokában. Amennyiben egy újonc csatlakozni szeretne, meg kell ismerkednie a vallással, el kell fogadnia, és át is kell éreznie azt. Interjúalanyom elmondása alapján a *Fízeus* ösvény ötlépcsős rendszerben dolgozik: az elsőnél megkapják a publikus anyagokat, ez nagyrészt vallástörténeti olvasmányokból áll, hogy legyen egy alaptudása az embernek. A következő lépcsőfok az elköteleződés, az egyén kifejezi szándékát arra, hogy mostantól az első beavatásra törekszik. Innentől kezdve készül fel a többi lépcsőfokra.

Alanyom azért tartja fontosnak a többlépcsős rendszert, mert az egyénnek ilyenkor több gondolkodási ideje van, fel tud készülni lelkileg, át tudja gondolni, hogy valóban készen áll-e az elköteleződésre, és így mindenki a saját tempójában fejlődhet. Ha valaki a tanulás közben jönne rá, hogy ez mégsem az ő világa, akkor szabadon távozhat, viszont az elköteleződés, a fogadalom után már kötelessége is van az avatottnak, többek között titoktartásra kötelezik. A *Fízeus* rendszerben a beavatás rítusa a harmadik szinten van. A KWHE-nél összesen három szintről tud, ott egyből a beavatásra készítik fel az embert.

Csaba

Ötödik interjúalanyom is egy Sziget-fesztivál alkalmával került kapcsolatba a KWHE-vel, de elmondása szerint már gyermekkorától érdeklődött a mágia világa iránt.

A többi alanyomtól eltérően ő nem adott meg Wicca-definíciót, hanem a hívő és a nem-hívő között lévő különbséget emelte ki.

„Hívőnek tartom azt az egyént, aki elfogadja, hogy létezik valami, az emberen és a fizikai valóságon túlmutató rendezőerő, és ennek a rendezőerőnek valami célja van az egyénnel, a társadalommal, és különösen a Wicca esetében, az egész Földdel. Ha feltételezünk egy rendezőerőt, akkor annak a rendezőerőnek nem lehet az a célja, hogy az embereknek rossz legyen, akkor abban mindennek és mindenkinek van valamiféle szerepe, éppen úgy, ahogy egy szerves molekulában is szerepe van az egyes atomoknak. És nem azért van így, mert ez így célszerű, hanem mert ez az anyag természete: nem fogsz találni egyesével rohangáló oxigénatomokat, mert ez az oxigénnek nem jó.”

A kereszténység lineáris időszemlélete számára nem ésszerű, ezzel szemben a Wicca világképe mindent körökre és ciklusokra oszt, úgy, ahogy az a természetben is megtalálható, születés és halál követi egymást.

„De ha van egy születés és van egy halál, akkor azt nyilván egy újabb születés és egy újabb halál fogja követni, úgy, ahogy az elektronok mozognak a pályáikon, és az égitestek keringenek, még a hullámoknak is vannak periódusai. Ha minden így működik, akkor miért pont az emberi élet lenne az, ami valahonnan valahova tart.”

Elmondása szerint, míg a Wicca a jót és a rosszat összetartozó egységnek látja, a kereszténység, az iszlám, de más vallások is elkülönítik azt, valamiféle pozitív és negatív rendezőerőnek írják le. A Wiccában a pozitív rendezőerő egy egyensúly, ami a dolgoknak a természetes állapota, a rossz pedig ennek az egyensúlynak a mesterséges felborítása.

„Ha valamit elengedünk a levegőbe, az le fog esni, mert neki a természetes, hogy leessen. A gonosz vagy a rossz az ennek az egyensúlynak a mesterséges felborítása, és ilyen értelemben nem csak gyilkolni helytelen, hanem életben tartani valakit, akinek már nem kellene élnie. Azt tapasztaltam, hogy az ember nem azt éli meg igazán rossznak, ami veszteség, hanem azt, ami úgymond az ő természetes életpályáján nem szerepel.”

Mivel ezek az erők rendezőerők, ezért úgy véli, hogy ebből szükségszerűen következik két vagy több isten feltételezése, mert ezek egymást kiegészítő, nem pedig egymás ellen dolgozó, vagy hierarchikus erők. Úgy véli, még egy ateista is hívő, hiszen a rendezőelvet pl. a természettudományos törvényekben találja meg, ebből épít egy olyan világképet, ami alapján helye van a világban.

Alanyom a *boszorkány* szót egy elcsépett fogalomnak tartja, ő inkább wicca és a mágus közti különbségről beszél: a wicca- mágia isteni eredetű, a mágus pedig önerőből

próbál mágiával dolgozni. Nem érzi lényeges dolognak a vallások és definíciók bekategorizálását. Bár a Wicca történetéről sokat olvasott, ebben a témában nem tartja magát műveltnek.

A régi dolgok újbóli felfedezésnek és a wicca vallásként történő megjelenését Gerald Gardnerhez köti.

„Hogy ismeretlenül ki mit csinált, és milyen családi tradíciók, boszorkányhagyományok léteztek, azt élő ember fel nem tudja deríteni. Mindig megy azon a vita, hogy attól valami jobb lesz-e hogy vissza lehet követni az eredetét, hogy honnan származik. Nem az a lényege bármilyen hit és eszmerendszernek hogy a jelenkorban is érvényes legyen a tanítás?”

Fontosnak tartja a vallási szabályok újbóli átgondolását és értelmezését, a korok változásaihoz való igazítását.

„A muszlimoknál sokáig az volt a hagyomány, hogy a frissen szült nőket elzárták a külvilágtól pár napig, és nem fürödhetett. Mai szemmel nézve ez ostobaságnak és kegyetlenségnek tűnhet. Aztán elkezdtem gondolkodni azon, hogy amikor ezt kitalálták, akkor nemhogy vezetékes, de még tisztított víz sem volt, így könnyen lehet, hogy ahhoz képest ez a megoldás higiénikusabb volt, mintha kiment volna a folyóhoz és fertőzést kapott volna. Így jöttem rá, hogy semmilyen dolgot nem lehet az adott kortól elvonatkoztatva értelmezni.”

Véleménye szerint a Wiccában lévő szabályokhoz is így kell hozzáállni, a gardneriánus *Árnyak Könyvét* sem szabad kritikátlanul átvenni,

Arra a kérdésre, hogy ki hatott rá a legjobban, azt válaszolta, hogy legfőképpen az istenei. Fontos számára, hogy a hívő mit kommunikál a külvilág felé, legyen szó környezettudatosságról vagy egészségről.

„Ha te képviselsz egy hit-, eszmerendszert, vagy szervezetet, akkor te egyben az a hit-, eszmerendszer, vagy szervezet vagy. Igenis figyelni kell arra, hogy mit kommunikálsz a külvilág felé. Ha valaki természettudatos wiccának tartja magát, akkor az nem szép, ha egy használt zsebkendőt eldob az erdő közepén, vagy ha dohányzik. Valahogy mindig visszásan veszi ki magát, amikor valaki olyan tanít az életéről, akinek semmi nincs rendben az életében, amikor valaki évek óta nem tud rendesen megélni és mégis másoknak beszél spirituális igazságokról.”

Élesen bírálja néhány általa ismert Wicca főpap viselkedését, tapasztalatai alapján azt állítja, sokan nem képesek a kellő alázattal képviselni az isteneket, visszaélnek a hatalmukkal, így számára hiteltelenné váltak.

„Isten akaratát képviselni az olyan dolog, ami valahonnan fentről, odaátrol, kívülről, lentől ered, és te a cselekedeteiddel az isteneid felé tartozol felelősséggel, nem a főpapod felé, nem akármilyen olvasott könyv felé. Ha valaki elkezd istent játszani, akkor beleesik abba a hibába, hogy úgy vélheti, hogy pozíciójából adódva bármit megtehet. Ilyenkor ez nem a természetes folyamatok érvényesítése, akkor az nem Wicca, hanem egy kamuspiritualitás mögé bújtatott ego-túráztatás.”

Interjúalanyom igazoltnak látja azt, hogy a mágia nem rúgja fel a természettudományos törvényeket. A rituálé, a mágia nem varázslás, hanem a fizikai valóságra való ráhatás, ami lehetőségeket teremt. Nem lehetetlenségek valósulnak meg, hanem kedvezőbbé változtatják a körülményeket, ilyen értelemben a mágia a természeti törvényeknek megfelelően működik.

„Ez nem úgy működik, hogy csinálunk egy rituálét, hogy találjam meg életem párját, és a rituálé után oda teleportálódik egy meztelen Halle Berry. Ez úgy működik, hogy rituálé után, ha elmész pl. egy szórakozóhelyre, van rá esély, hogy ott éppen bemutassanak valakinek, és megvalósul egy olyan út, ami lényegében egyébként is megtörténhetett volna, bár lehet, hogy nem akkor és úgy.”

Magát az Isten és Istennő gyermekének tartja, akiben a rendezőelv akarata él. Úgy gondolja, minden vallás ugyanezt a rendezőelvet és energiát interpretálja a saját kultúrkörén belül.

A Wicca istenképének definiálását nem tartja szükségesnek, szerinte mindenki szabadon választhatja meg, miben hisz, minden definíció szükségszerűen dogmákhoz vezet.

„Az hogy valaki pár évtizede itt él a Földön és megpróbálja nekem megmondani, hogy így kell hinnem, az szerintem nem Wicca. Az utat meg lehet mutatni, de innen már csak egy lépés az, hogy kialakuljon az a közvetítői rendszer, ami a katolicizmusban van, hogy majd ők közvetítenek az istenek felé. Ha én egy istenség lennék, akkor én a fizikai valóságban a híveimen keresztül nyilvánulnék meg, és nem megnehezíteni próbálnám az utat, hogy elérjenek hozzám.”

Legfőképpen akkor látna a Wiccában perspektívát, ha lennének olyan tanítók, előadók, főpapok, akik az életükkel mutatnak példát. Amíg nincsenek jól képzett “vezetők”, addig nem tud kialakulni egy olyan közeg, amit bármely érdeklődő komolyan vehetne. Sok olyan Wicca-hívőről tud, aki ezért fordított hátat a közösségnek.

„Nem attól lesz hiteles valaki, hogy hány követője van, hány titulusa van, minek hívja magát, hanem attól hogy hány megoldott problémát tud felmutatni. Attól lesz tekintélye valakinek, ha azt látod, hogy azok, akikkel elkezd foglalkozni, i rendbejön az élete, nem pedig tönkremegy.”

Optimális esetben a coveneknek második családként kellene funkcionálniuk: tagjai a mágikus munkán túl is kapcsolatban vannak egymással, és együttműködnek egy cél érdekében. Alanyom egy ilyen közösséget hiányol Magyarországon, és szerintem nem azt kell nézni, hogy hány wicca van az országban, hanem hogy hány emberben van meg a potenciál, hogy eljusson erre az útra.

Ezért gondolja azt, hogy az avatás egy szimpla mániává vált, ami kiváltságot, privilégiumokat és tekintélyt jelent. Szerintem az ennek egy visszajelzésnek kellene lennie arra, hogy mi az, amit az ember eddig a fejlődése során elért, éppen ezért csak egy adott közösségen belül van jelentősége, egy kívülálló számára teljesen irreleváns információ, hogy ki milyen szinten avatott.

„És mi van akkor, ha egy olyan ember kerül be az avatási láncba, aki nem oda való, mert nem értette meg a lényegét? Akkor ő a későbbiekben további hibás gondolkodású egyénnek fog kinevelni, és egy egész láncolat hibás lesz?”

A misztériumok megélését a Wicca hierarchián kívül is elérhetőnek tartja, mivel az nem a főpapi pártól ered, hanem az istenektől. A komolyabb dolgokban is elsősorban közvetlenül az isteneihez fordul, erre a kapcsolatra alapoz mindent.

Az *Árnyak Könyvében* lefektetett rituálékkal kapcsolatos szabályokat sem tartja megingathatatlanak, szerintem az, hogy a hívő mily módon tiszteli az isteneket, hogyan tud velük kapcsolatba lépni, az teljesen az egyénre van bízva.

„A rendszerek és az eszközök fogódzkodók, ez az alap, amiből el lehet indulni, de önmagában még egyetlenegy rituálé, egyetlenegy ima, semmi nem működött attól, hogy végigcsináltak egy forgatókönyvet. Ha te nem vagy benne, és a hited sincs benne, akkor semmit sem ér. Ezt is hajlamosak elfelejteni a wiccák, hogy a Wicca mágiája az isteni eredetű mágia, ha pedig isteni eredetű, akkor tőlük ered, és felelősen kell tudni használni.”

A legnagyobb feladatának azt tartja, hogy felhívja a figyelmét az embereknek, hogy jó, ha a társadalomban van egyfajta diverzitás, hogy a sokféleségből tanulni lehet.

Száma az ünnepek kitüntetett figyelmet kapnak, minden ünnep az emberi lét egy-egy aspektusát emeli ki, helyezi középpontba, ilyenkor megpróbálja más szempontból nézni a világra. Azt is a feladatának tartja, hogy ezt a ciklikusságot, amit a természet is elénk tár, felfedezzék az emberek magukban.

„Nekem van egy személyes ünnepem november 30-án éjjel, ez az a nap, amikor az Istennőmmel először találkoztam. Ilyenkor az ember kilép a hétköznapi forgatagból, és merőlegesen tekint az időre, többé-kevésbé kívülről látja, hogy éppen hol tart, mire van szüksége, merre menjen az élete tovább. Tagadhatatlanul az a feladatuk az évkör-ünnepeknek, hogy tudatosodjon bennünk az a ciklus, ami körülöttünk zajlik.”

Szerinte az ember ugyanúgy működik, mint a természet, hiszen az emberi is ennek része, és azért van annyi pszichológiai probléma, mert a mai világban az uralkodó nézet az, hogy az ember tőle különbözik, hogy legyőzte, hogy felülemelkedett rajta.

„Mert miért is utálja az ember a telet? A válasz az szokott lenni, hogy hideg van, hogy drága a rezsi. De szerintem nem ez az elsődleges ok: régen a tél, úgy ahogy a természetben, tél volt. A paraszt bent ült a házában, megetette az állatokat, néha levágott egy disznót, kosarakat font, agyagozott. A kézműves is otthon tevékenykedett, nem tartott vásárt a tél közepén, mert mindenki otthon ült visszavonulva, pihenve. Ez az újkor kifordított logikája, hogy télen ugyanúgy kell dolgozni, mint bármikor máskor. Ez nem egy természetes állapot, és persze hogy mindenkit megvisel.”

Az interjúk értékelése

Az interjúalanyok kiválasztásánál az volt a fő szempont, hogy olyan alanyok nyilatkozzanak, akik már régóta wiccák, és lehetőleg már az egyház kezdeteitől legyen rálátásuk annak változásaira: ugyanannak a közösségnek a tagjai és régóta ismerik egymást.

Mindannyian már gyermekkorukban érdeklődtek a spiritualitás iránt, különcként tartották magukat, nem érezték, hogy az őket körülvevő környezetbe tartoznának, önállóan kezdtek el a vallás felé fordulni, annak ellenére, hogy a legtöbbjük családja keresztény háttérrel rendelkezik.

A Wiccával való megismerkedés a hazatérés élményéhez volt hasonlítható, az elszigeteltség érzését gyorsan feloldotta az újonnan megtalált közösség, rájöttek, hogy nem örültség, ha valaki a mágia világa iránt érdeklődik. Miután aktív tagjai lettek a közösségnek, részt vettek a programok szervezésében is, a társaság lett a második otthonuk, az akkor kötött barátságok mind a mai napig tartanak.

Vallásukat, ha tehetik, együtt gyakorolják, az információkat fórumokon, összejöveteleken, ünnepeken osztják meg egymással, valamint az egyéni spiritualitást is

aktívan gyakorolják, kulcsfontosságú az istenekkel való kapcsolat. Míg Ákos alapítóként a kelta tradíciókat jelölte ki irányvonalnak, a többiek más tradíciókkal is szimpatizáltak, mint pl. a *Fairy- irányzat* vagy a *Fízeus Ösvény*. A többféle tradíciók, neopogány és egyéb új vallási mozgalmak között nagy az átjárás, így nem lehet azt állítani, hogy az érdeklődés kizárólag a Wiccára korlátozódik, a vallási szemléletben gyakran helyet kapnak nemzeti hagyományok gondolatkörei is. A Wicca kozmológia a coven mikrokozmoszában fejeződik ki, mindenkinek helye van a körben, mindenki funkciót tölt be, mindenki ugyanolyan fontos.³⁷

Mindannyian igyekeznek a lehető legtöbb irodalomhoz hozzájutni, jellemző rájuk a nagyfokú nyitottság és érdeklődés más kultúrák, vallások iránt, és ugyanígy viszonyulnak más vallások követőihez is, jellemző a tolerancia. Az önképzés fontos helyet foglal el életükben, a többi tagot is a kritikus szemléletre bíztatják. Többen a szabadidejükben könyveket fordítanak, hogy magyarul is hozzáférhetőek legyenek, valamint a havi találkozókön bemutathatják a kutatásuk, gyűjtésük eredményét a többi tagnak.

Életszemléletük abban is egyezik, hogy az életet egy tanulási folyamatként fogják fel, ami által folyamatos önreflexiót és tudatosságot követelnek maguktól. Komoly kritikával illetik azokat, akik csak a társaság miatt csatlakoznak, szerintük a fiatalabb korosztályt elsősorban a lázadás motiválja, bár tapasztalatuk szerint a komolytalan emberek idővel leszakadnak a társaságról. Zoltán szerint nem is az a fontos, hogy sokan legyenek, hanem hogy az a pár ember hiteles vallásgyakorló legyen. Ezért is tartják jónak az avatást, mivel itt nyilvánvalóvá válik, hogy mennyire komolyak a szándékok, az egyén képes-e az elköteleződésre, vagy csak megmarad az érdeklődés és szimpatizálás szintjén. Csaba fontosnak tartotta kiemelni, hogy nem a vallás számít, hanem hogy kapcsoltban van-e az egyén az istenekkel, hogy hívó-e.

Bár Tradicionális Wiccáról Magyarországon még nem beszélhetünk, hárman a kialakult rendszer legmagasabb avatási fokával rendelkeznek, az itt kialakult rendszerben és a közösségben is pozíciót töltenek be. Csaba és Zoltán nem tartották lényegesnek a fokozatot, ők az egyéni fejlődést tartják fontosnak. Egyetértenek abban, hogy maga a vallás alapjai (definíció, történet, eredet) problematikusak, de ez a személyes vallásukban nem jelent problémát, igyekeznek a lehető legelfogadóbbak lenni a megjelenő eltérő Wicca-interpretációkkal is.

³⁷ Lynne Hume: Creating Sacred Space: Outer Expressions of Inner Worlds on Modern Wicca Journal of Contemporary Religion, Vol.13, No. 3., 1998, p.318
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13537909808580838?journalCode=cjcr20#.U4uqIHZ7Rdw>

Míg Anna, Zsombor és Csaba a jelenlegi helyzetre való tekintettel visszavonultak az aktív közösségi élettől, Ákos pozitívnak látja a jelenlegi változásokat, szerinte az egyház betölti az eredeti funkcióját: jogi védőhálót biztosít a különféle irányzatoknak, áramlatoknak, több nem is akar lenni. Továbbra is oktat, tanfolyamokat és táborokat szervez, igyekszik elérhető lenni azok számára, akiknek a KWHE az első kapcsolódási pontja a mágia világához.

	Ákos	Anna	Zsombor	Zoltán	Csaba
Hagyomány	5	20	7	6	3
Istenek	3	3	1	6	9
Pogány	1	11	28	6	1
Természet	10	14	7	8	12
Mágia	2	1	4	1	6
Boszorkányszövetség	4	0	4	0	2
Tudás, tanítvány	15	0	7	9	0
Avatás	10	12	8	4	6
Boszorkányság	5	9	8	0	0

1. táblázat: Kulcsszavas keresés eredménye

A kulcsszavas keresés jól mutatja, hogy ki mire helyezi a hangsúlyt a vallásban. Mindannyian aktívan foglalkoznak a hagyomány kérdéskörével, és egyforma arányban említették a természetet és az avatást. Jól látható, hogy Ákos és Zsombor és Zoltán főleg a tudás átadásával és így a tanítványokkal foglalkoznak, Anna pedig a különféle hagyományokat említette a legtöbbször, hiszen a Magyarországon elterjedt fő Kelta-Wicca vonaltól eltérő hagyományokkal is foglalkozik. A mágiát és dualitást kevésbé tartották fontosnak megemlíteni, a pogányság-szót pedig Zsombor és Anna említette a legtöbbször. Csaba életének központjában az istenek és a természet állnak, mindez szorosan összefügg a mágiával, ami a természetén keresztül jelenik meg az istenektől eredeztethető.

A következő táblázatban összefoglalom röviden a kapott válaszokat, így könnyebben láthatóak a feltett kérdésekre a kapott válaszok.

	Ákos	Anna	Zsombor
1) Hogyan ismerted meg a Wiccát?	könyvek, Boszorkányszövetség	könyvek, KWHE tagok	könyvek, internet, majd KWHE tagok
2) Kit nevezel wiccának?	aki annak vallja magát	gyűjtőfogalom, fogadja el a három törvényt	aki annak vallja magát, ez a trad. avatottak nem fogadják el
3) Boszorkányság=Wicca?	a Wicca tágabb fogalom, a boszorkányság népies	először igen, ma már nem	Magyarországon nem jelentik ugyanazt
4) Ki hatott Önre?	nem testben lévő szellemi vezetők, Kolonics István	Kolonics István, Édesvíz Kiadó könyvek	főleg emberek, cikkek az interneten
5) Mit jelent ez a hétköznapiakban?	„ne ítélj, hogy ne ítéltess”	áthatja a szemlélet, változások tudatosítása	tudatosság, élő univerzum megtapasztalása
6) Hogyan fogadta a család, környezet?	elfogadó, együtt ünnepel vele	eleinte szkepszis, most elfogadják	elfogadták
7) Hogyan jelenik meg az életében a vallásgyakorlás?	áthatja teljes egészében	természetközelség fontossága, folyamatos önképzés	ünnepeken keresztül változások tudatosítása
8) Milyen az istenkép?	Isteni Pár, természetszellemek, Nap, Hold tisztele	duális istenkép	szoláris istenkép, inkább animista
9) Hogyan viszonyulsz más felekezetekhez?	nyitottság, tolerancia, igyekszik megismerni	toleráns, saját vallását nem propagálja	csak pozitív tapasztalat
10) Mit gondolsz a magyarországi Wiccáról?	van rá igény, pozitív jövőkép	kevés érdeklődő, válság, kétséges jövő	sokszínű, nehéz átfogni
11) Magyarországon van tradicionálisan avatott Wicca?	Boszorkányszövetség által, trad. avatott wiccáról nem tud	nem tud róla, de van kapcsolat külföldi avatottal	nincs, most próbálják behozni Magyarországra
12) Hol tudok a Wiccáról hiteles információkat kapni?	oktatások, tanfolyamom, könyvek	személyesen wiccáktól	tanító által, személyes kapcsolat
13) Mi egy wicca feladata ma a világban?	emberek segítése, környezetvéde	tanítás, környezetvéde	felelősségvállalásra, tudatosságra nevelés
14) Van a vallásgyakorlásnak anyagi vonzata?	SZJA 1%-okból befolyt pénz	táborköltségek	egyéni igények
15) Rituálék	szoktak kérésre tisztító rituálét tartani	saját rituálék	közösségi élmény, mágikus munka, bizalom

	Zoltán	Csaba
1) Hogyan ismerted meg a Wiccát?	KWHE-tagok, könyvek	KWHE-tagok
2) Kit nevezel wiccának?	Aki annak vallja magát, intelmek betartása	Aki annak vallja magát, de fontosabb, hogy hívő
3) Boszorkányság= Wicca?	Nem, a boszorkányság régebb óta létezik, inkább a <i>witch</i> -szót használja	Nem, a Wicca-mágia isteni eredetű, a boszorkány (mágus) a saját erejét használja
4) Ki hatott Önre?	Legfőképpen a tanítója, könyvek	az istenei
5) Mit jelent ez a hétköznapi életben?	Állandó kutatás, meditáció, szertartások, tudatosság	Hitelesség, istenek képviselése
6) Hogyan fogadta a család, környezet?	Eleinte szkepszis, majd elfogadták	Vallása nem jelentett problémát
7) Hogyan jelenik meg az életében a vallásgyakorlás?	Szabadság, kreativitás, univerzalitásra való törekvés	isteni segítséget kap, a természettörvényeknek megfelelően
8) Milyen az istenkép?	Politeista, a Szellem a mozgatóerő	Duális istenkép, a rendezőelv akarta él bennünk
9) Hogyan viszonyulsz más felekezetekhez?	Toleráns, de cserébe az ő vallását is fogadják el	Hívó és nem-hívó között nagyobb a különbség, mint hívó és hívó között
10) Mit gondolsz a magyarországi Wiccáról?	Hiteltelen, szemléletváltásra van szükség	Sok a negatív asszociáció, hiteltelen követők, nincs családi összefogás
11) Magyarországon van tradicionálisan avatott Wicca?	Nem tud róla	Nem tud róla, az avatási fokozat megszerzése mánia
12) Hol tudok a Wiccáról hiteles információkat kapni?	tanító, könyvek, de meg kell szűrni	istenek
13) Mi egy wicca feladata ma a világban?	Tudatosságra való nevelés, környezetvédelem	Sokféleség elfogadása, hiteles emberek, akik segíteni tudnak
14) Van a vallásgyakorlásnak anyagi vonzata?	Nincs	Számára mellékes dolog
15) Rituálék	Ünnepek megülése	Személyes ünnepek fontos a mágikus munka szempontjából

2. táblázat: Kérdésekre kapott válaszok összefoglalása

Birgit Neger a kutatása során több olyan témával találkozott, amely interjúalanyaim számára nem volt olyan nagy jelentőségű, ilyen pl. a család hozzáállása a vallásgyakorláshoz, a Gardner és a követői körüli mítoszok igazságtartalma, a boszorkányüldözések megítélése. Továbbá feltűnt, hogy míg az ő alanyainak átlagéletkora 45 év, az általam megkérdezetteké 26 év volt, amely azzal magyarázható, hogy Magyarországra az Ausztriához képest legalább 10 év csúszással érkezett meg a Wicca híre és a hozzá tartozó irodalmak. Míg Magyarországon elsőgenerációs wiccákat találunk, Angliában, az USA-ban, Németországban és Ausztriában is másod- illetve már harmadik generációs wiccák vannak. Ezen országokban sok könyv és zenei mű íródott, tévé- és rádióműsorok vannak, több nagyobb fesztivál létezik, ehhez képest Magyarországon mindez mérsékelten van jelen és relatíve kevés emberhez jut el. A továbbiakban érdemes lenne ezeket a különbségeket bővebben kutatni, és a hátteret feltárni.

Összefoglalás

A Wicca a 21. század jelenségeként a múlt vallásaihoz nyúlt vissza, és azokat átértelmezve új vallási formációt hozott létre. A nagy világvallásoktól elszakadva, saját, privát vallásosság jött létre, ezáltal a mindenkori igényekhez alakíthatja rítusait, elveit, így maga a Wicca elemei is folyamatosan változnak. A megalakulása óta rengeteg változáson ment keresztül, és a mai neopogány vallási kínálatot látva valószínűsíthető, hogy nem áll meg a jelenlegi állapotában.

Dolgozatomban öt, a Wiccával már a magyarországi kezdetektől fogva kapcsolatban lévő, a viszonyokat ismerő és átlátó követővel készítettem félig strukturált interjút, hogy pontosabb képet kaphassunk a köztünk lévő, a társadalmi többséghez képest alternatív szemléletet valló közösség tagjairól. A vallástudományi, néprajzi és történettudományi kutatások elméleti hátteret biztosítanak a Wicca tanulmányozásához, bár az általam készített interjúk csak egy kis betekintést nyújthat a Wicca szövevényes gondolatrendszerébe.

A dolgozatomban elkezdett kutatást a későbbiekben folytatni kívánom további interjúk elkészítésével, majd a kutatást össze szeretném bővebben hasonlítani az osztrák és a német kutatások eredményeivel.

Felhasznált irodalom:

Britta Rensing: *Theologische, rituelle und ethische Merkmale der Wicca Religion, unter besonderer Berücksichtigung der Lyrik englischsprachiger Wicca- Anhänger*. Marburg, 2006

Birgit Neger: *Moderne Hexen und Wicca. Aufzeichnungen einer magischen Lebenswelt von Heute*, Boehlau Verlag, Wien, 2009

Eileen Barker: *New Religious movements: their incidence and significance*, London, 1999
http://eprints.lse.ac.uk/11887/1/_libfile_REPOSITORY_Content_Barker,%20E_New%20religious%20movements_Barker_New%20religious%20movements_2013.pdf

Görföl Tibor, Máté-Tóth András: *Világvallások*, Akadémiai Kiadó, 2009

Jo Pearson: „*Going Native in Reverse*”: *The Insider as Reseacher in British Wicca*.
University of California Press, 2013

Jo Pearson: *Demarcating the field: Paganism, Wicca and Witchcraft*. Diskus Volume (6), 2000
<http://www.basr.ac.uk/diskus/diskus1-6/Pearson6.txt>

Kathrin Fischer: *Das Wiccatum, „Volkskundliche Nachforschung en zu heidnischen Hexen im deutschsprachigem Raum*. Ergon Verlag, Würzburg, 2007

Kis-Halas Judit: *Újboszorkány-kultuszok a 20. században. A Wiccától a cyberboszorkákig*.
2005/07. Feltöltve 2009.05.14, http://www.academia.edu/1250326/Ujboszorkany-kultuszok_a_20._szazadban._A_wiccatol_a_cyberboszorkakig_From_Wiccans_to_Cyber-Witches_witch-cults_in_the_20th_century

Lynne Hume: *Creating Sacred Space: Outer Expressions of Inner Worlds on Modern Wicca*
Journal of Contemporary Religion, Vol.13, No. 3., 1998
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13537909808580838?journalCode=cjcr20#.U4uqIHZ7Rdw>

Sinabell, Baer, Gasper, Müller (Hgg.): *Lexikon neureligiöser Bewegungen, esoterischer Gruppen und alternativer Lebenshilfen*, Herder Verlag, Freiburg im Breisgau, 2009

Szilárdi Réka: *Posztmodern identitáskultúra a magyarországi neopogány közösségekben*
http://erdelyitarsadalom.adatbank.transindex.ro/pdfdok/et9_tanulmany_6.pdf

Szilágyi Tamás, Szilárdi Réka. *Istenek ébredése. Az újpogányság vallástudományi vizsgálata*.
Szeged: JATEPress, 2007

Török Péter: *És amikor destruktívak?* Semmelweis Egyetem, Budapest, 2007